

Reflexió a *Jó állam – jó rendészet c. speciális jelentésre*¹

BÓCZ Endre²

A tanulmányban kifejezésre jutó elgondolást érdekesnek, időszerűnek és célszerűnek tartom, a gondolati irányt is helyeslem.

Az alkalmazott fogalmi apparátushoz kapcsolódva fontosnak tartom a következőket: az egyén számára közegül szolgáló természeti és társadalmi környezetet, amelyben – az együttműködés zavartalanságát szolgáló jogi szabályozást követve – személyiségét az egész közösség javára kibontakoztathatná, természeti erők és különféle társadalmi tényezők (köztük egyéni emberi tettek) sokasága szüntelenül károsítással fenyegeti. Az állam viszont e kockázatok semlegesítésére és a fenyegetések (sőt, támadások) elhárítására alkotott (közjogi természetű) tilalmak és előírások, továbbá érvényesítésükre létrehozott hatóságok, szervezetek (köztük erőszakszervek), intézmények közreműködése, az általuk birtokolt eszközök megfelelő alkalmazása, és intézkedések révén igyekszik ezt védeni. A természet és a társadalom működése folyamatos, és történései a közösségi lét terében e két ellentétes tendencia aktuális hatásának egymáshoz mért arányát. Egy koordináta-rendszerben grafikusán ábrázoljuk, egy olyan görbét kapunk, amely mindig az elméletileg elképzelhető (ideális) közbiztonság alatt helyezkedik el, mert a közbiztonság érdekében csak csorbulása esetén – a korábbi szint helyreállítása érdekében tehető intézkedések, de a rá leselkedő veszélyeket lehetetlen tökéletesen eliminálni. Egy közösségi térség közbiztonságának mértékét az határozza meg, hogy a szóban lévő két ellentétes tendencia hatásai aktuálisan az „ideálisat” – az elérhetetlen „abszolút normálisat” – szemléltető vonaltól milyen távolságra kerülnek a grafikonon. Mutatis mutandis ugyanez mondható a *közrendről* is.

„Az állam jogszerű és méltányos egyensúlyt teremt a számtalan érdek és igény között, e célból igényérvényesítést tesz lehetővé, és védelmet nyújt. Az állam kellő felelősséggel jár el az örökölt természeti és kulturális javak védelme, továbbörökítése érdekében. Az állam egyetlen önérdéke, hogy az előző két közjoelem érvényesítésére minden körülmények között és hatékonyan képes legyen, azaz megteremti a hatékony joguralmat, ennek részeként az intézményi működést, az egyéni és közösségi jogok tiszteletben tartását és számon kérhetőségét” – idézi Magyary Zoltánt a tanulmány.

Aligha lehet kérdéses, hogy az így létrehozott normarendszer az állam szerint helyes, a közösség folyamatosan realizálódó életviszonyainak maradéktalan összhangja

¹ SALLAI János – TIHANYI Miklós – VÁRI Vince – MÁTYÁS Szabolcs (2016): A „jó rendészet” közpolitikai kapcsolódási lehetőségei. In KAISER Tamás szerk.: A jó állam nagyító alatt. Speciális jelentések A-tól V-ig (az adóbürokráciától a versenyképességig). Budapest, Dialóg Campus Kiadó. 83–121.

² BÓCZ Endre ny. fővárosi főúgyész

ezzel a normarendszerrel maga lenne az *abszolút* közrend és közbiztonság. A kérdés csak az: mi az érintett közösség vélekedése a normarendszerről?³

Az állam lakossága mint közösség, egy szélesebb körű társadalmi közösségen belül, szüntelen változás állapotában lévő természeti környezetben és folyamatosan létezik. A tudomány és a technika újabb és újabb eredményeinek mindegyike újabb veszélyforrásokat is hoz létre, és a már felismert kockázatok elhárításának újabb és újabb lehetőségeit is megteremti. Kérdés, hogy az állam kellő időben és módon felismeri-e az új veszélyt, és megfelelően reagál-e rá?⁴

A tanulmány helyesen rögzíti, hogy mind a közbiztonságnak, mind a közrendnek előfeltétele a jogi értelemben normalizált környezet. Ebből azonban – nézetem szerint – következik az is, hogy a *jogi szabályozás minősége* nem hagyható figyelmen kívül akkor, amikor a közbiztonság és a közrend minőségéről beszélünk. A hézagos, hiányos, észszerűtlen, idejét múlt, korszerűtlen vagy más okból hibás jogszabályok károsak a közrendre, mert a közönség hajlamos figyelmen kívül hagyni őket – ami alakilag akkor is törvényszegés, ha érdemben egy rossz törvény megszegése – és így rendbontás, az ez által kiváltott alakilag törvényes, valamint kötelességszerű rendészeti intézkedés pedig könnyen vezethet ellenszegüléshez, sőt, bűncselekményhez. Ilyesmire, gondolom, mindenki könnyen tudna tapasztalatból merített példát mondani. Azt hiszem, a tanulmányban meg kellene említeni vagy ezt az előbbi gondolatot, vagy azt, hogy abból indul ki: a társadalmi tér normatív szabályozása megfelel a Magyary Zoltán által megfogalmazott követelményeknek.

A tanulmány hivatkozik Dr. Leyrer Richárd rendőr ezredes New Yorkban publikált tanulmányára,⁵ amelyben az olvasható, hogy egy közvélemény-kutatás adatai szerint a magyar lakosság biztonságérzete alacsonyabb, mint olyan EU-országok lakosságáé, amelyekben magasabb a bűncselekmény áldozatává válás esélye. Ennek a magyarázata is érdekes lenne, de arról nem ír.

A tanulmányban részletezett kutatási szemlélettel, elképzelésekkel egyetértek, az elgondolást megvalósíthatónak tartom. Általában jónak gondolom a vizsgálni kívánt hatásterületek meghatározását, a tervezett indikátorokat, messzemenően egyetértek a viszonyszámok alkalmazásával is.

A területi és egyéb releváns egyenlőtlenségek ellensúlyozására – ahol ez bizonyos adatcsoportoknál (például lakossági elérhetőség) indokolt lehet – az arányosítást együtthatókkal is el lehet érni. A nyomozati munka elemzése körében a fajlagosan homogén ügycsoportok alkalmazása helyes, de megfontolásra ajánlom, hogy a homogenitás alapja ne, vagy ne feltétlenül kizárólag az anyagi büntetőjogi minősítés legyen, hanem vegyünk számításba helyette (avagy mellette?) kriminalisztikai vagy kriminál-

³ Emlékezzünk: 1990-ben évekig volt a vegyi összetételét tekintve azonos „fűtőolaj” és diesel-üzemanyag lényegesen eltérő áron forgalomban; az ezzel kapcsolatos állami tétlenség teremtette meg a hazai szervezett bűnözés létrejöttének egyik előfeltételét.

⁴ Emlékezzünk: 1990-ben évekig volt a vegyi összetételét tekintve azonos „fűtőolaj” és dízelüzemanyag lényegesen eltérő áron forgalomban; az ezzel kapcsolatos állami tétlenség teremtette meg a hazai szervezett bűnözés létrejöttének egyik előfeltételét.

⁵ 7. oldal, 7. számú jegyzet.

morfológiai sajátosságokat is. Ugyanebben a körben el kellene gondolkozni azon, hogy az ismeretlen tettes ellen indított ügyek kezelése nem érdemelné-e meg azt, hogy önálló csoportot alkossanak.

Általánosságban ezek az észrevételeim. Érdeklődéssel várom a további fejleményeket, részletkérdésekben bizonyára érdekes vita várható.